

Klara Spurgiasz
(imię i nazwisko Kandydata)

Streszczenie rozprawy doktorskiej

pt. Reprezentacja terminologii politologicznej w języku Deskryptorów Biblioteki Narodowej

(tytuł rozprawy doktorskiej w j. polskim)

Przedmiotem badań w rozprawie doktorskiej jest terminologia politologiczna rozpatrywana z punktu widzenia potrzeb języka Deskryptorów BN, tworzonego dla systemu informacyjno-wyszukiwawczego Biblioteki Narodowej w Warszawie. Główną tezą rozprawy jest założenie, że w nowym modelu opracowania zbiorów niezbędna jest pełniejsza niż dotychczas reprezentacja terminologii politologicznej. Zgodnie z drugim założeniem, należy zaprojektować reguły tworzenia tezaurya Deskryptorów BN w oparciu o najnowsze standardy międzynarodowe. Zasady te powinny stać się częścią metodyki języka Deskryptorów BN, która obejmie wszystkie aspekty funkcjonowania tego języka.

Celem przeprowadzonych badań było opracowanie wytycznych dotyczących tworzenia tezaurya, ze szczególnym uwzględnieniem tezaurya dziedzinowego, na potrzeby systemu informacyjno-wyszukiwawczego Biblioteki Narodowej, oraz nakreślenie obecnego sposobu i stopnia prezentacji terminologii politologicznej w języku Deskryptorów BN. Cele rozprawy zostały osiągnięte przy pomocy trzech metod badawczych: metody analizy i krytyki piśmiennictwa, metody porównawczej oraz metody analizy i systematyzacji terminologii. Metoda analizy i krytyki piśmiennictwa została zastosowana w celu określenia zakresu i struktury pola semantycznego nauk politycznych oraz do analizy piśmiennictwa i standardów dotyczących tezaursów informacyjno-wyszukiwawczych i języków informacyjno-wyszukiwawczych stosowanych w Bibliotece Narodowej. Metodę porównawczą zastosowano w celu odniesienia reprezentacji terminologii politologicznej do potrzeb systemu informacyjno-wyszukiwawczego Biblioteki Narodowej, a także do wzajemnego odniesienia reprezentacji terminologii politologicznej w Języku Haseł Przedmiotowych BN i Deskryptorów BN. Metodę porównawczą zastosowano również w celu opracowania wytycznych dotyczących budowy tezaurya, zgodnych z aktualnie obowiązującymi standardami międzynarodowymi. Metodę analizy i systematyzacji terminologii zastosowano

w celu przedstawienia reprezentacji terminologii politologicznej w Języku Haseł Przedmiotowych BN i w języku Deskryptorów BN.

Rozprawa składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii i załączników. Pierwszy rozdział przedstawia zakres i strukturę pola semantycznego współczesnej politologii. Omówiono pojęcia pola semantycznego i systemu terminologicznego oraz przedstawiono rys historyczny i rozwój politologii jako nauki. Przedstawiono także dynamikę zmian pozycji nauk politycznych w polskiej klasyfikacji dyscyplin naukowych.

Drugi rozdział omawia kwestie związane z reprezentacją terminologii politologicznej w słowniku Języka Haseł Przedmiotowych BN. Omówiono słownictwo i gramatykę Języka Haseł Przedmiotowych BN, a następnie przedstawiono sposób, w jaki terminologia politologiczna była prezentowana w słowniku Języka Haseł Przedmiotowych BN i dokonano oceny reprezentacji tej terminologii w kontekście potrzeb systemu informacyjno-wyszukiwawczego Biblioteki Narodowej.

Trzeci rozdział przedstawia terminologię politologiczną w języku Deskryptorów BN. Rozdział rozpoczyna omówienie podstawowych założeń języka Deskryptorów BN, zasad tworzenia deskryptorów przedmiotowych i metod gromadzenia słownictwa. Szczegółowo omówiono narzędzie kodów kategorii tematycznych. Główna część rozdziału analizuje wyniki badań w zakresie transformacji terminologii politologicznej funkcjonującej w Języku Haseł Przedmiotowych BN na Deskryptory BN i dotychczasową aktualizację terminologii politologicznej na potrzeby opracowania zbiorów w systemie informacyjno-wyszukiwawczym Biblioteki Narodowej.

Ostatni rozdział przedstawia problematykę tezauryś jako sposobu prezentacji terminologii w systemie informacyjno-wyszukiwawczym Biblioteki Narodowej. Rozdział otwiera wprowadzenie poświęcone tezauryśom informacyjno-wyszukiwawczym. Szczegółowo omówiono standard ISO 25964-1, który miał kluczowe znaczenie dla opracowania wytycznych dotyczących budowy tezauryśa, oraz przybliżono wybrane przykłady tezauryśów, w których istotną rolę pełni terminologia z zakresu nauk społecznych. W ostatniej części rozdziału przedstawiono opracowane wytyczne dotyczące budowy tezauryśa na potrzeby systemu informacyjno-wyszukiwawczego Biblioteki Narodowej. W wyniku badań łączących analizę literatury przedmiotu, standardów międzynarodowych oraz terminologii politologicznej zgromadzonej w języku Deskryptorów BN przygotowano szereg rekomendacji dotyczących zakresu słownictwa, kategoryzacji terminów, zasad budowy terminów i relacji między nimi, metod gromadzenia słownictwa, a także aktualizacji, rewizji i

UNIwersytet Jagielloński w Krakowie

udostępniania tezauryśa użytkownikom systemu informacyjno-wyszukiwawczego Biblioteki Narodowej.

Rozprawa dowodzi, iż wdrożony przez Bibliotekę Narodową nowy model opracowania wymaga nie tylko pełniejszej niż dotychczas reprezentacji terminologii politologicznej, ale także powstania szczegółowych reguł tworzenia tezauryśa Deskryptorów BN zgodne z najnowszymi standardami międzynarodowymi.

Kraków, dnia 19.06.2023

.....
(podpis Kandydata)

Klara Spurgjasz
(imię i nazwisko Kandydata)

SUMMARY

pt. Political science terminology in National Library Descriptors language

(tytuł rozprawy doktorskiej w j. angielskim)

The subject of research in the dissertation is political science terminology from the point of view of the needs of the National Library Descriptors language, created for the needs of the information retrieval system of the National Library in Warsaw. The main thesis of the dissertation is the assumption that a more complete representation of political science terminology is necessary in the new model of collection development. According to the second assumption, rules for the creation of the National Library Descriptors Thesaurus should be created, based on the latest international standards. These rules should become part of the National Library Descriptors language methodology, which should cover all aspects of the language.

The aim of the research carried out was to develop guidelines for the creation of a thesaurus, with particular emphasis on a domain-specific thesaurus, for the National Library's information retrieval system, and to outline the current manner and degree of presentation of political science terminology in National Library Descriptors. The objectives of the dissertation were achieved using three research methods: the analytical method, the comparative method, and the method of terminology analysis and systematisation. The analytical method was used to determine the scope and structure of the semantic field of political science and to analyse the literature and standards for information retrieval thesauri and information retrieval languages used in the National Library. The comparative method was used to relate the representation of political terminology to the needs of the National Library's information retrieval system, as well as to cross-reference the representation of political terminology in the National Library Subject Headings Language and the National Library Descriptors. The comparative method was also used to develop guidelines for the construction of the thesaurus in line with current international standards. The terminology analysis and systematisation method was applied to describe the representation of political science terminology in the National Library Subject Headings Language and in the National Library Descriptors Language.

The dissertation consists of an introduction, four chapters, a conclusion, a bibliography and appendices. The first chapter presents the scope and structure of the semantic field of contemporary political science. The concepts of semantic field and terminological system are

discussed, and the historical outline and development of political science as a science is presented. The dynamics of changes in the position of political science in the Polish classification of scientific disciplines is also presented.

The second chapter discusses issues related to the representation of political science terminology in the National Library Subject Headings Language. The vocabulary and grammar of the language are discussed, followed by a presentation of how political science terminology was represented in the National Library Subject Headings Language dictionary and an evaluation of the representation of this terminology in the context of the needs of the National Library's information retrieval system.

The third chapter presents political science terminology in the National Library Descriptors language. The chapter begins with an introduction to the National Library Descriptors language, the principles of creating subject descriptors and methods of vocabulary collection. The subject category code tool is discussed in detail. The main part of the chapter presents the results of research on the transformation of political terminology functioning in the National Library Subject Headings Language into National Library Descriptors and the updating of political sciences terminology in the information retrieval system of the National Library.

The final chapter presents the issue of the thesaurus as a means of presenting terminology in the National Library's information retrieval system. The chapter opens with an introduction on thesaurus for information retrieval. The ISO 25964-1 standard, which was central to the development of the thesaurus construction guidelines, is discussed in detail and selected examples of thesauri in which social science terminology plays an important role are introduced. The final section of the chapter presents the developed thesaurus construction guidelines for the National Library's information retrieval system. As a result of the research combining the analysis of the literature on the subject, international standards, political science terminology collected in the National Library Descriptors language, a number of recommendations were prepared concerning the scope of vocabulary, categorisation of terms, principles for thesaurus terms and relations between concepts, methods of collecting terms and concepts, updating, revision and dissemination process.

The dissertation argues that the new model implemented by the National Library not only requires a more complete representation of political science terminology than before, but also that detailed rules for the creation of the National Library Descriptors Thesaurus should be developed in line with the latest international standards.

Kraków, dnia 19.06.2023

.....

 (podpis Kandydata)